

מהתיקון הדרך היומית

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדין היומית של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי משולם זוסיא מאניפולי - הרבי ר' זושא זי"ע נסתלק ב' שבט (תק"ס)

פעם ישב הרבי הקדוש המגיד ממעזריטש זי"ע בחדרו הקדוש, והמתיק סוד עם תלמידו המובהק הרבי ר' זושא זי"ע. לפתע נשמע קול בכי ונהי, יהודיה אומללה באה לפני המגיד לתנות את צרתה. אוי, בני יקירי, לא די לי בעצם הצרה כי נלקח לעבודת הצבא, אולם עתה נפל מן הפח אל הפחת, וטפלו עליו שם עלילה, ויצא דינו להיקנס בשבט חובלים, יעבירו אותו בין שתי שורות מקבילות של חיילים האוחזים בידיהם מקלות, והם יכו ויחבטו על גופו. רבי, המשכיח האשה להתייפח, בני חלוש הוא, ומי יודע אם גופו הצנום יחזיק מעמד וישאר בחיים. ירעיף נא עליו הרבי ברכת קדשו, שיעבור את העונש בשלום.

הרבי ר' זושא שכאמור נכח אז בקודש פנימה, נטל מיד בקבוק יי"ש שהיה מונח על השולחן, ומיהר ונס החוצה בלא אומר דברים. נענה רבו המגיד ואמר, 'כעת אני כבר צריך להתפלל על זושא שלי', בהכירו גדול האהבת ישראל הבעורת בקרבו כאש לזהות.

מה אכן עשה הרבי ר' זושא, רחמינו נכמרו על האם האומללה ובנה, ומבלי לחשוב פעמיים החיש פעמיו אל עבר המחנה הצבאי. 'אני חייב להגיד משהו לגנרל' הוא אמר לשומר, והפציר בו בתחנונים לאפשר לו להיכנס פנימה. השומר לא יכל לעמוד בפני תחנוניו של היהודי, ואיפשר לו את הכניסה פנימה.

כשהרבי ר' זושא מצא את עצמו מול הגנרל, לא בזבז רגע, הוא לקח מיד את בקבוק המשקה שלקח אתו, והכניסה אל תוך חיקו של הגנרל, ואמר לו בסוד, שמע נא אדוני, בעוד זמן מועט אמור להתבצע כאן מתן עונש חמור לחייל פלוגי, רציני לבקש שירשו לי לקבל את העונש במקומו... אני ילך בין שורות החיילים, ואותו חייל ילך לחיים טובים ולשלום. בקשה כזו טרם שמע הגנרל המגושם מעודו, עוצמת המסירות נפש בצבצה מכל מילה, ובנוסף לזה גם בקבוק היין עשה את שלו, והגנרל אישר מיד את ביצוע העניין.

כאשר הובא החייל היהודי חיור ורועד מפחד לפני שורות החיילים, ניגש אליו הגנרל ואמר לו, שוב למקומך, מ'שיהו פדה אותך בגופי'. החייל מיהר ונס על נפשו בטרם יתחרט הגנרל על הבשורה הטובה.

או אז ניתן האות, והרבי ר' זושא החל במרוצתו בין שורות החיילים האכזריים, שהפליאו בו את חבטותיהם בהנאה מרובה. עד כמה שגדלה הנאתם מהכאתו של היהודי, גדלה פי כמה וכמה שמחתו של הרבי ר' זושא, על שעלתה בידו להקל מעל יהודי סבל רב, ולחלץ אותו ואת אמו. מגדל שמחתו כמעט ולא הרגיש במכות האימויות שהונחתו עליו.

על מה ולמה הזמין מרן הט"ז את חותנו מרן הב"ח לדין תורה

עבודת ימי השובבי"ם - להשתעבד לתורה ולא לסיגופים ותעניות

השבוע בפרשת שמות התחילו הימים הקדושים של שובבי"ם ת"ת, ויזועים דבריו הקדושים של הרבי הקדוש השם משמואל מסוכטשוב זצוק"ל (ויחי, תרפ"א) זה לשון קדשו, הנה ימי השובבי"ם ת"ת הם זמן התיקון לחטא הידוע, ויש שמתענים ועושים סיגופים, מוטב שיאמר כל אחד לנפשו, מוטב להשתעבד בביתו של תורה, ולצמצם את כל מעשיו ותהלוכותיו שיהיו בדרך התורה, ולא להשתעבד לתעניות וסיגופים.

כמו שהגיד כבוד קדושת זקני האדמו"ר הגדול צללה"ה מקאצק, שההילוך בדרך התורה הוא הגדול שבסיגופים לגוף, עד כאן דבריו. ומובן שהאיש השם שכמו להשתעבד לתורה, הן בייגעת הלימוד, והן בצמצום תהלוכת מעשיו על פי דרכי התורה, מועיל יותר מכל סיגופי הגוף. עד כאן לשון קדשו.

ענין זה מבואר בדין היומית שלנו (ב"ק ע"א), רבא שואל לרב נחמן, אם יתכן לשלם רק חצי מהתשלומין של ארבעה וחמשה, בתחילה ענה לו רב נחמן, שלא יתכן, אך למחרת חזר בו ואמר לו שכן יתכן לשלם רק חצי. והסביר לו, **וְהָאִי דְלֹא אִמְרִי לָךְ בְּאוֹרְתָא**, הטעם שלא אמרתי לך תשובה זו כבר אתמול, **דְּלֹא אִכְלִי בְּשָׂרָא דְתוֹרָא**, כי אתמול לא אכלתי בשר שור.

אומר רש"י, אתמול לא דקדקתי טעמו של דבר, מפני שלא אכלתי בשר שור. והתוספות כתבו, שלא אכל בשר שור, מפני ששרוי בתענית היה. ורואים מזה שענין התענית, והסיגוף שלא לאכול בשר, מפריע לאדם להבין את דברי התורה.

על פי זה אפשר להבין את הסיפור שמרן רבינו החזון איש זצוק"ל היה מספר, כשרצה לחזק ללומדים שילמדו בהתמדה ובעיון: כשמרן הט"ז התאסר עם בתו של מרן הב"ח, הבטיח הב"ח בשטר התנאים לחתנו הט"ז, שייספיק לו בכל יום תבשיל בשר. כעבור שנים התרושש הב"ח, ובתו אשת הט"ז נאלצה לבשל לו "ריאות" במקום בשר.

למרבית הפלא הזמין הט"ז את חותנו הב"ח לדין תורה, על מה שהוא מיפר את ההבטחה שהבטיח לו להפסיק לו בכל יום תבשיל בשר. אולם בית הדין פסק, כי גם הריאות נחשבות לבשר, ואין שום תביעה על הב"ח. אחר כך שאלו את הט"ז, מה ראה על ככה להזמין את חותנו לדין תורה בגלל דבר פעוט כזה.

השיב הט"ז, כי ביום הראשון שאכל את תבשיל הריאות במקום תבשיל הבשר, הופרע לדקה קלה מלימודו בעיון, ומיד התעורר בשמים קטרוג על משפחת הב"ח שהם גרמו לו את זה. לפיכך הוא הזמין את חתנו לדין תורה, כדי שייפסקו על פי דין כי גם ריאות, בשר הן, ונמצא שלא הופרה ההבטחה ואין

מקום לקטרוג. וסיים החזון איש, שמכאן לומדים עד כמה מוחשיים בשמים דקה אחת של לימוד בעיון.

הסיפור מובן הפלא ופלא על פי המבואר בדין היומית שלנו, שעל ידי שרב נחמן לא אכל יום אחד בשר שור, לא היה יכול לדקדק בטעמו של דבר, ולפסוק את ההלכה. על דרך זה גם מרן הט"ז כשלא אכל יום אחד תבשיל של בשר, זה הפריע לו את הלימוד בעיון.

אכילת בשר מחזק את המח להבין ביותר את התורה

דברתי היום עם שאר בשרי, הגאון הידוע שחפץ בעילום שמו, ושאלתי אותו, שלפי מה שפירשו התוספות, שהטעם שרב נחמן לא אכל בשר שור, משום שהיה שרוי בתענית, קשה קצת הלשון בגמרא, כי היה לו לומר, שהטעם שלא אמר לו אתמול, מפני שלא אכל אתמול כלל, ולמה הדגיש לו מה שלא אכל בשר שור.

אומר לי שאר בשרי, ברוך שכיזונת לדברי מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצוק"ל, בספרו אגרות משה (י"ד ח"ד סימן לו) שמקשה קושיא זו. ומתריך תירוץ נפלא, שעצם התענית לא היה מפריע לרב נחמן לפסוק את ההלכה כראוי, רק העיקר הפריע לו, מה שעל ידי תעניתו לא היה יכול לאכול בשר שור, שזה מחזק את המח ואת השכל שיוכל להבין ביותר.

ומרן האגרות משה מסיים, שרואים מזה להלכה, שאי אפשר להבין כראוי את התורה, רק על ידי אכילת דברים טובים. ובהאי לאו דווקא בשר של שור הוא דבר טוב וראוי, רק גם אכילת דגים וכל מיני מטעמים שנהנים מהם, מועיל להבין ביותר את לימוד התורה. אמנם זה דווקא למי שכבר התרגל באכילת בשר דגים, אבל מי שעוד לא התרגל לזה מצד עניותו או מצד פרישותו, בודאי שאין זה מפריע לו כלל להבנת דברי התורה. עד כאן דברי האגרות משה.

תוך כדי הדברים גילה לי שאר בשרי, שיש חידושי הר"ם בפרשת בהעלותך, שזה ממש מרפסי אגרא, על הפסוק (במדבר י"ב, כב) הצאן ובקר ישחט להם ומצא להם, זה לשון קדשו: "ובשר תאווה, והתיקונים השייכים שחיטה ובדיקה ומליחה וכדומה, הם תיקונים שימצא בהם בירורים השייכים לכל נפש פשוט מישראל, ומעוררים חפץ ורצון והרגשה לעבודת השי"ת, כמו שאמרו, **דלא אכלי בשרא דתורא**". עד כאן לשונו הקדוש.

כידוע למי שלומד את התורות של החידושי הר"ם, שהוא היה מקצר בלשונו, אך היוצא לנו מדבריו, שכל יהודי באשר הוא, לאו דוקא רבי או דיין, רב חשוב או תלמיד חכם, רק כל יהודי יכול להתעלות ברוחניות, על ידי אכילת בשר, אם הוא מתכוון בזה לעבודת הבורא יתברך שמו.

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם ב"ק דף עב, ו' אב תשע"ז)

שההילוך
בדרך
התורה
הוא הגדול
שבסיגופים
לגוף

בשבת קודש, שבת פרשת נח, בורא עולם האיר לי ווארט נפלא בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא. הפסוק (י, ט), הוא היה גבור ציד לפני ה', אומר רש"י הקדוש, צד דעתן של בריות בפיו ומטען למרוד במקום. נמרוד המרוד בבורא עולם, מה העונש שהוא קיבל, שכל אדם שיעני פנים למקום יהיה משול כנמרוד.

מורי ורבותי, כיודע מידה טובה מרובה חמש מאות פעמים, כשאנחנו מעמיקים ברש"י הקדוש, אנחנו לומדים, איזה אור אנחנו יכולים להרבות בעולם, כשמשתמשים עם הפה שבורא עולם נתן לנו במתנה, לקרב את ישראל לאביהם שבשמים, להרבות באהבת ישראל, להפיץ את התורה הקדושה. מורי ורבותי, זה אמור להיות חלק מהשיגרה היום יומית שלנו.

שבוע שעבר, ידד תלמיד חכם מרביץ תורה, חיות בת, לא יכולתי להשתתף בחתונה, התקשרתי אליו לתת לו דרישת שלום חמה מהחתן החשוב שראיתי איך הוא מתפלל שחרית בחמימות. בשבת קודש שבת פרשת נח לפני קריאת התורה, קלטתי שמסתובב בבית נכסות אב נשכול, שבנו לא עליכם נרצח בידי ישמעאלים ימח שמו וזכרו. ננשתי לגבאי בצניעא, וביקשתי ממנו שיתן לו כיבוד. האם מגיע לי ישר כח, האם עשייתי מעשה חריג, לא, ככה אמור להיות השיגרה שלנו.

הרבי הקדוש מרן הקוברינער זצוק"ל אמר על הפסוק בתהלים (נב, ג), חסד אל כל היום, שכל יום יומי מחוייב לעשות מעשה חסד, א' טאג אָהן חָסֵד אִיז נִישֶׁט קײן טאָג – יום בלי חסד זה לא יום. יהי רצון שנזכה להמידה טובה של צד דעתן של בריות בפיו, אמן.

בצילם של גדולי ישראל שליט"א כ"ק מרן אדמו"ר מסערט וזניץ שליט"א

במדרש רבה (במדבר רבה ב, יג) מובא לשון, 'הצדיקים אוהבים זה לזה'. היה שוה לבוא אתמול מקצה העולם, לחצר הקודש סערט וזניץ ברמת וזניץ בחיפה, לשמחה הגדולה, פדיון הבן, נין לכבוד קדושת מרן הרבי שליט"א, נינו של מרן הרבי מויוזניץ שליט"א, נכדו של ראש ישיבת סאטמאר הגאון הצדיק רבי חיים צבי מיזליש שליט"א.

מי שלא היה במעמד השמחה, ספק אם ראה וחש מה נקרא 'הצדיקים ממעטין את עצמן' כלשון המדרש (תנחומא וישלח, ג). מרן הרבי מסערט וזניץ שליט"א יצא מגדרו, לכבד את מרן הרבי מויוזניץ שליט"א שהגיע לשמחה. אני מודה לבורא עולם על הזכות שהיה לי להשתתף בשמחה הגדולה.

עוד לפני פדיון הבן הייתה לי הפתעה מאד מרגשת שנתנה לי הרבה חיזוק, דיברתי עם בנו של הרבי שליט"א, הרב הצדיק רבי יחיאל יהושע הגר שליט"א, הוא התעניין בשלומי, התעניין אם אני עדיין מוסר שיעור בהלכה, או רק בדף היומי, וביקש ממני לחדש את השיעור בהלכה.

תוך כדי דיבור, ניגש אלינו אברך משכמו ומעלה, בן עליה ממש, הרב החסיד רבי נח גד אסתרזון, ואומר לי בנוכחות הרב הצדיק, תדע לך שבזכותך אני לומד שנה דף היומי! שאלתי אותו איך זה קרה, הוא סיפר, שדיברתי דרשה בבית המדרש סערט וזניץ בבית עילית, בשבת קודש פרשת וארא תשפ"ג, אחוז אז בדף היומי בסוף מסכת נדרים, ודברתי על החשיבות לקפוז על העגלה – זיך מיט כאָפֿן, ולהיות חלק מקהילת לומדי הדף היומי. אותו אברך קנה את הדברים, ומעבר לכל הלימודים שהוא לומד, הוא הוסיף את הדף היומי.

אחרי כזו הפתעה ניגשתי לשמחה הגדולה בהכנה שונה לגמרי. נטלתי ידיים ורציתי להתיישב בפניה של שולחן ולראות את הרבי שליט"א. אבל אברך מעסקנים לא נתן לי, והוא הושיב אותי בכח בשוה"ט לפני כמה זקנים. התביישתי לשבת שם, אבל אורח צריך לקבל מה שאומרים לו.

הצדיק שישב לפני בטיש, תרם לי עט וכמה דפים, התחלתי לרשום לעצמי מה עיני ראו בשמחה. הבנתי מה הפשט (ברכות ז). צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה, האדמו"ר שליט"א, נינים של הסבא קדישא מרן האהבת ישראל מויוזניץ זצוק"ל, יושבים ביחד בראש השולחן בפדיון הבן, מצוה נדירה, ביומא דהילולא קדישא של מרן הרבי האמרי ברוך מויוזניץ זצוק"ל.

הרבי מסערט וזניץ לא נתן שחילקו שירים, לפני שמערבבים את הצלחת שלו עם הצלחת של מרן הרבי מויוזניץ שליט"א. הרבי מויוזניץ שר בהתרגשות אודה ה' בכל לבב. האבא הפודה, פה מפיק מרגליות, הרב הצדיק רבי יקותיאל יהודה מיזליש שליט"א, דיבר דברי תורה בפשט, בדרש, כזקן ורגיל. אמרתי אחרי השמחה לאביו הראש ישיבה שליט"א, יפה כח הבן – מכח האב, הכח שיש לבן החשוב, זה מכח האבא החשוב.

כמובן שהראש ישיבה גם דיבר דברי תורה, ובירך את הסבים האדמו"ר שליט"א, להיפגש שוב בבר מצוה של הרך הנפדה אליעזר, בסערט וזניץ בחיפה, ושזה יהיה כבר בבית מדרש הגדול והחדש והמרווח, שיוכל להכיל את כל הציבור הקדוש. המקום בלי עין הרע צר מלהכיל את הציבור הגדול, כן ירבו. כמובן שהתינוק הנפדה קרוי על שם הסבא, מרן הרבי הקדוש בעל החכמת אליעזר מסערט וזניץ זצוק"ל.

שרו בטיש את השיר שהרבי זצוק"ל כינה "תשובה ניגון", ניגון של תשובה, שיר ששרים בחצרות הקודש וזניץ על היה עם פיפות. שרו עוד כמה שירי דביקות. לפתע אני שומע שיר שחשבתי שזה קשור סמוך ונראה לי"ט כסלו, "פדה בשלום נפשי", בנס הקירות נשאר במקומם, כל הציבור הקדוש זָעַר בשיר טפח מעל הקרקע. השיא היה כשהרבי זעק בסוף השיר בשירה עם כל הציבור הקדוש, "ואני אבטח בך".

זכיתי שהרבי שלח לי שירים בטיש, אחרי הטיש הרבי מברך אותי ברכות לרוב להמשך הרצת התורה, לא לפני שהרבי הודה לי שבאתי לשמחה. אמרתי לרבי שאני מחכה חצי שנה לבוא לקבל השפעות טובות מהרבי שליט"א. הרבי ברוב ענוה אמר לי עוד כמה מילים שאין כאן המקום לפרט.

אחרי הטיש מספר לי הסופר החשוב ידידי רבי יוסף מאיר האס שליט"א, שעוד לפני שמחת תורה באמצע סוכות, ביקש הרבי שליט"א לשיר "פדה בשלום נפשי", וזה שיר ששרים בדביקות כל שבת ושבת, שיר שמכניס את הילדים מהפסקה לכיתה, שיר שחסידי סערט וזניץ בחיפה מתחזקים בו, "ואני אבטח בך".

חשבתי בטיש כששרו כי גבר עלינו חסדו, כשיהודי חש שבורא עולם הוא אב הרחמן, הוא רואה שהכל זה רחמים וחסדים טובים, ובזכות זה הוא זוכה כלשון התנאי, לטוב הנגלה והנראה.

היה קשה לחזור הביתה אחרי כזה שמחה מרוממת, בורא עולם זיכה אותי לשמח באותו לילה, גם את המגיד שיעור החשוב בדף היומי, מאיר פנים, הגאון רבי יוסף נתן קליין שליט"א, שחיתן את הבת בשעה טובה ומוצלחת. כשבאתי אחרי החופה לברך אותו במזל טוב, הוא הושיב אותי בשורה של הרבי שליט"א והסבים, מי שלא טעם זאת לא יבין, קשר של רבי לחסידים, של חסידים לרבי, כולם בבגדי שבת, שרים שירי דביקות בבורא עולם. החתונה הוא חלק מההודאה לה' – פֿאַרן הַיִּלְיָן בְּאַשְׁעֶפֶר, חלק מהתקשרות לצדיק.

אני לא יודע מה זכיתי לנשיאות חן בעיני הרבי שליט"א, אחד הגבאים אמר לי אחרי השמחה, תדע לך ששימחת את הרבי שליט"א שבאת לחצר הקודש לפדיון הבן. יהי רצון שמרן רבינו שליט"א ילווה אותנו בקרוב, לקבל פני משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן.

(מתוך הפתיחה לשיעור – ב"ק דף לב, כ"א כסלו תשפ"ד)

מאצרות הפרשה

וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא (א, ו). יש להבין, הנה פטירת יוסף כבר נכתב בסיום ספר בראשית, ולמה זה נכתב שוב כאן בתחילת פרשת בראשית. וגם היה לו לומר בקיצור וימת יוסף וכל הדור.

ונראה דהפסוק משמיענו גודל רחמנותו יתברך שמו, איך לאט לאט התחיל ענין השעבוד, ובכל פעם נרגש הענין יותר, דהנה כשמת יוסף נפסק הכיבוד שהיה בכל ימי יוסף שהיו מוכובדים מאד. ואחר כך בפטירת האחים, התחילה השעבוד, אבל לא בקושי, רק בפה רך, ואחר כך בפטירת כל הדור ההוא, התחיל קושי השעבוד בחומר ובלבנים.

הדברי תורה לע"נ הרב החסיד רבי עקיבא יוסף בן הגאון רבי מרדכי דוד זצ"ל • לרפואת מרת לאה בת מלכה • לזכות מרדכי דוד בן לאה לזיווג הגון וטוב במהרה

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661